Innspill knyttet til direktefiske på snabeluer.

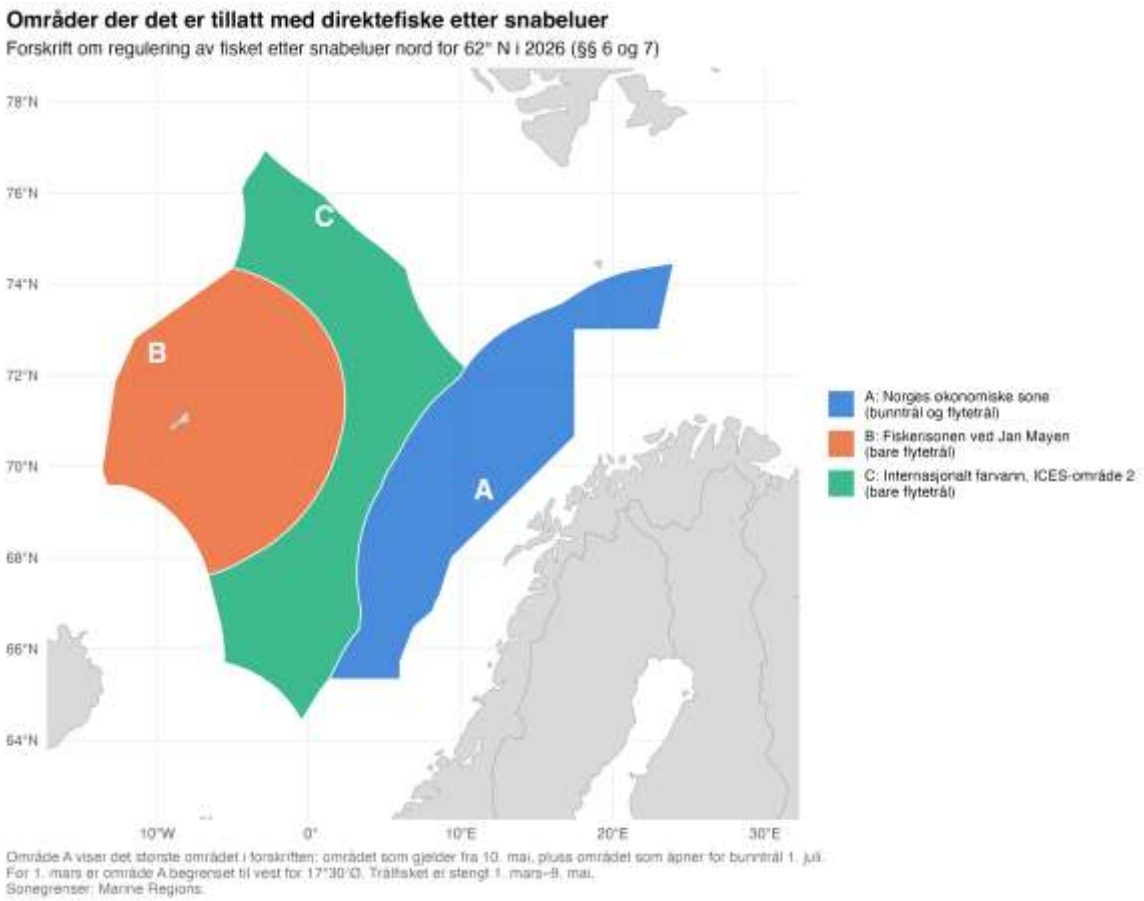
Magnus Aune & Kjell Nedreaas

Havforskningsinstituttet
2026

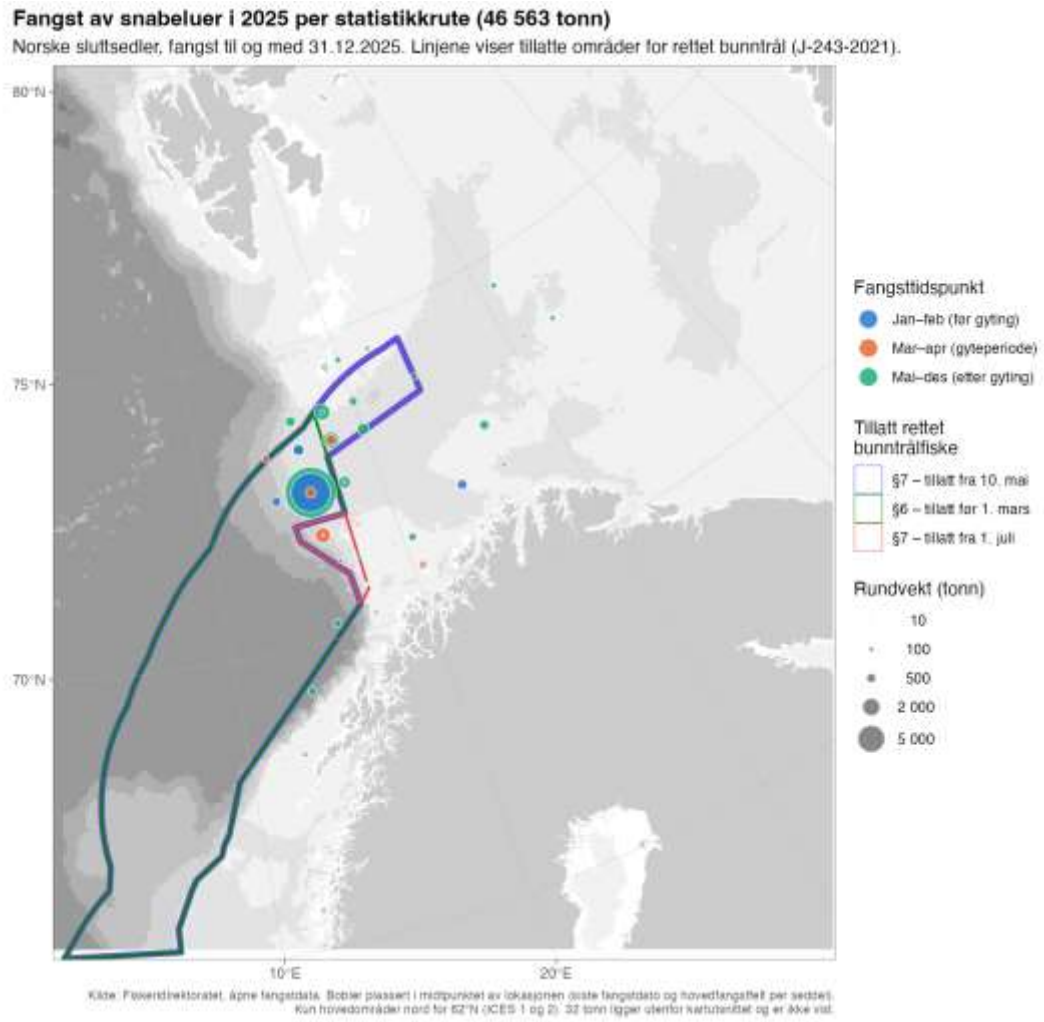
Innspill knyttet til direktefiske på snabeluer

I område 27.1-2 gjennomføres direktefiske på snabeluer, *Sebastes mentella*, i dag med bunntrål og flytetrål i avgrensede områder i Norskehavet og vest i Barentshavet (Figur 1, 2). Det totale uttaket har de siste årene ligget på 60-70 000 tonn, noe som tilsvarer kvoter og kvoteråd. Bestanden forvaltes bilateralt av Norge og Russland. Snabelueren er en langtlevende art (opptil 70 år), noe som gjør den sensitiv til direkte fiskeri. Den har paring og befruktning av egg henholdsvis på høsten og tidlig på vinteren, eggene utvikler seg i løpet av vinteren, og larvene slippes (*yngling*) i mars–april. I perioden 1. mars – 9. mai er derfor snabelueren fredet.

Dette notatet tar for seg to ulike problemstillinger knyttet til direktefisket på snabeluer: 1) Tidsrom for direktefiske, og 2) maskevidde i flytetrål.

Figur 1. Områder der det er tillatt med direktefiske etter snabeluer.

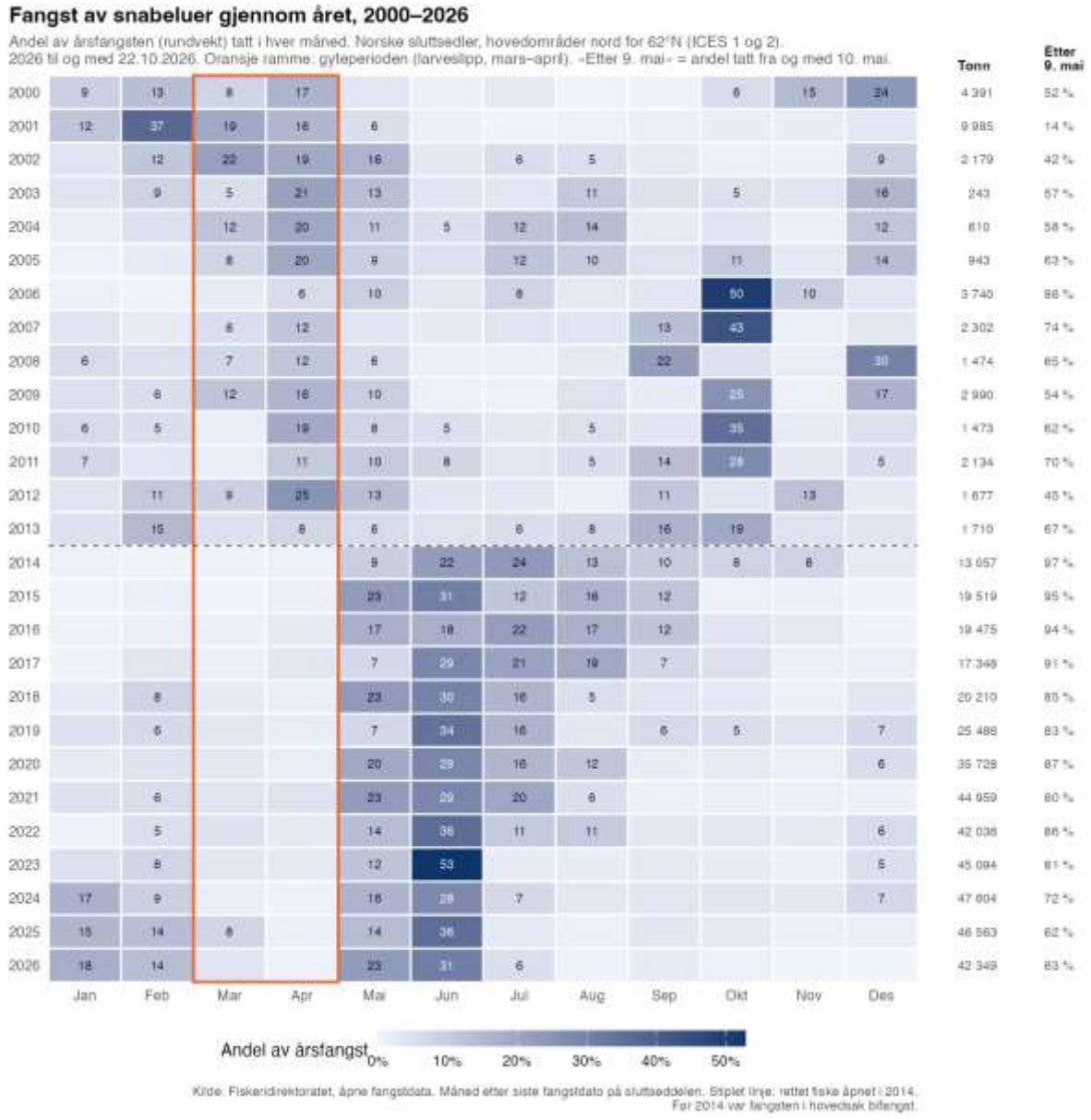
Figur 2. Romlig fordeling av fangst av snabeluer i 2025.

1. Tidsrom for direktefiske

Representanter for fiskerinæringen har kontaktet Havforskningsinstituttet på bakgrunn av en bekymring knyttet til hvilket tidsrom snabeluer bør fiskes. De senere årene er kvotene på torsk og annen kvitfisk kraftig redusert, noe som har ledet til at en noe større andel av kvoten på snabeluer har blitt fisket i januar og februar, før frednings- og yngleperioden inntrer. Observasjoner av gytemoden fisk i fangstene før 1. mars har derfor ført til bekymring knyttet til om bestanden vil påvirkes uforholdsmessig negativt dersom en større andel av kvota tas før fisken har rukket å slippe larvene (yngle).

I årene etter at direktefiske på snabeluer ble innført i 2014 har andelen av fangstene tatt etter gytefredningsperioden generelt sunket, fra >95% i de første årene til 60–70% i de

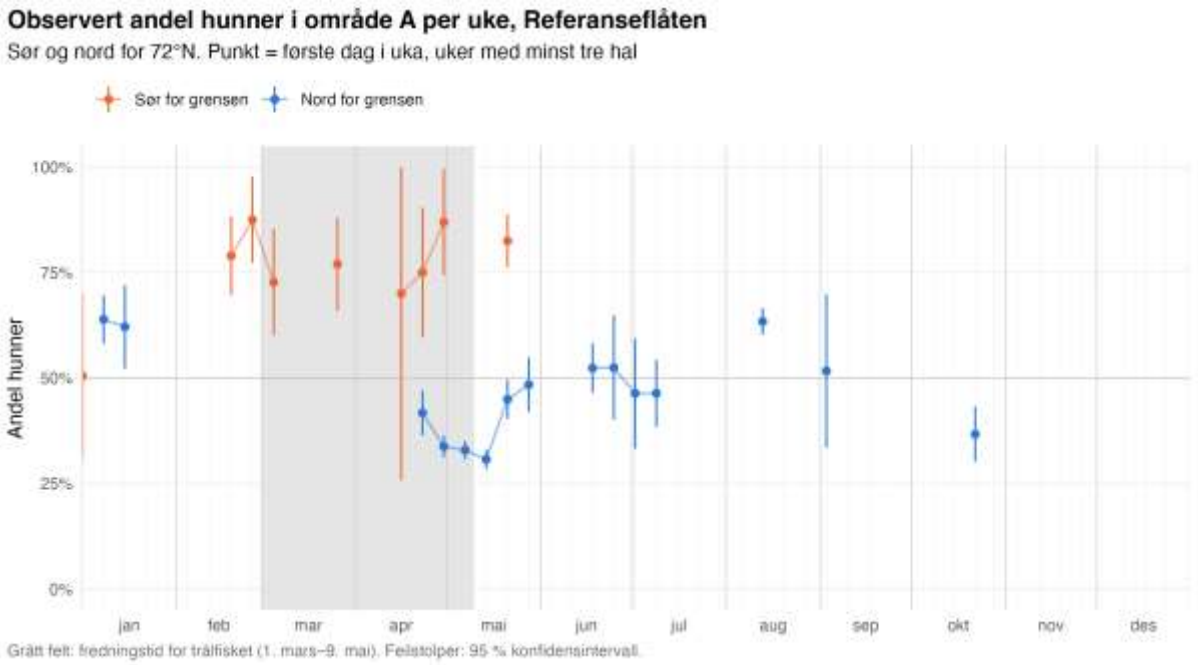
siste (Figur 3). I 2024 og 2025 ble henholdsvis 26 og 29% av uttaket gjort før 1. mars. Imidlertid har fiskedødeligheten for voksen snabeluer (F_{19+}) de siste årene ligget på <=0,065, noe som tilsier at en relativt liten andel av bestandens gytebiomasse fanges hvert år.

Figur 3. Sesongvariasjon i fangster av snabeluer i perioden 2000-2026.

Siden paring og befruktning av egg foregår så tidlig som på høsten og tidlig på vinteren, vil ikke en moderat utvidelse (fremskynding) av gytefredningsperioden ha noen effekt på hvor mange gytemodne fisk som rekker å slippe larvene før de blir fanget.

Siden paring finner sted flere måneder før ynglingen, trenger ikke hannene og hunnene å være sammen under ynglingen. I perioder der de to kjønnene befinner seg i ulike områder vil man derfor kunne få en uheldig beskatning av det dominerende kjønnet. Analyser av data samlet inn av referanseflåten viser en skjev kjønnsfordeling fra midten av februar til slutten av mai (Figur 4). Denne skjevheten har også en romlig komponent, i den forstand at områdene sør for ca. 72°N domineres av hunner, mens områdene nord for ca. 72°N domineres av hanner. **En utvidelse av gytefredningsperioden, for eksempel fra 10. februar til 1. mai, vil derfor kunne ha en positiv effekt på bestanden.** Havforskningsinstituttet mangler relevante data fra perioden 15. januar-15. februar, og har derfor ikke grunnlag for å konkludere noe knyttet til denne perioden.

Figur 4. Observert andel hunner i området tillatt for direktefiske på snabeluer i den norske økonomiske sonen, basert på data innsamlet av referanseflåten.

2. *Maskevidde i flytetrål*

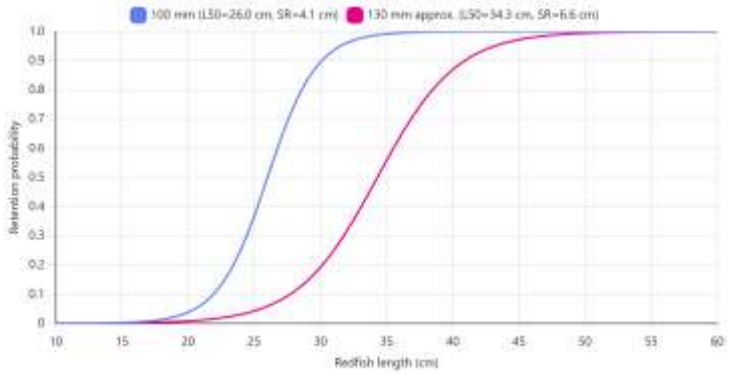
Det vises til mottatte meldinger fra havet og Fiskeridirektoratet om undermåls snabeluer fra fiske med flytetrål og 100 mm maskevidde i direktefisket etter snabeluer i de definerte fiskeområdene sør og sørvest av Bjørnøya. Havforskningsinstituttet (HI) har i tidligere rapport (oktober 2021) vist resultat fra flytetrålforsøk i fisket etter snabeluer, et samarbeidsprosjekt med Fiskeridirektoratet (Höffle og Nedreaas 2021). Her oppsummerer HI følgende: «For å redusere sjansen for bifangst av uer under 30 cm vil instituttet anbefale at det bare tillates maskevidder på minimum 130 mm. 130 mm maskevidde er den generelt gjeldende maskevidden i Barentshavet, og erfaring fra dette forsøksfisket og rapporter fra fiskere tilsier at man ikke trenger gå lavere i maskevidde for å oppnå gode fangstrater og sikre at den norske kvoten blir tatt».

I dag tillates det fiske med flytetrål innenfor direktefiskeområdet for snabeluer i NØS med 100 mm maskevidde øst til Ø17˚30' før 1. mars, og øst til Ø24˚00' etter 10. mai. Rapporter fra trålfiskere i inneværende sesong, både fra instituttets referanseflåte og andre trålere, viser at fangst av undermåls snabeluer med 100 mm flytetrål er et reelt og aktuelt problem, tilsynelatende særlig sommer og høst, og øst for Ø17˚30', selv om vi har eksempel på at det også kan skje like vest for denne lengdegrad.

Et slikt eksempel med bruk av 100 mm maskevidde ved Ø 17˚20' ble i begynnelsen av september rapportert til Fiskeridirektoratet. Her var hele 52,5% av snabelueren under minstemål. Tråling med bunntrål og 130 mm maskevidde i samme område gav bare 13,6% under minstemål. Skipper mente at maskevidden i flytetrål burde settes opp til minimum 125 mm maskevidde i flytetrål. Tilsvarende forskjell i prosent under minstemål ble rapportert fra trålere i Referanseflåten som skiftet ut 100 mm sekk i flytetrål med 130 mm sekk.

Siden det er mange fordeler med å bruke flytetrål i direktefisket etter snabeluer (liten bifangst av andre arter, bl.a. vanlig uer, og lavere dieselforbruk), så mener HI at flytetrålfisket kan fortsette i samme områder som nå, men at 100 mm maskevidde bare tillates vest for Ø17˚30' siden det vanligvis forekommer lite snabeluer under minstemålet i disse vestlige områder, og at dersom man ønsker å fiske med flytetrål mellom Ø17˚30' og Ø24˚00' etter 10. mai så bør det benyttes 125-130 mm maskevidde i trålposen. Dette samsvarer også med seleksjonsforsøk for uer rapportert av Herrmann m.fl (2012). HI er klar over at dette kan føre til mer nettfisk, d.e. snabeluer som setter seg fast i maskene eller selekteres ut i overflaten med liten sjanse for overleving.

HI mener at en slik regulering tross alt vil lede til at det meste av seleksjonen vil foregå i fiskedypet, og dermed unngå at store mengder undermåls snabeluer blir fanget og brakt om bord. Totalt sett mener vi at forslaget vil redusere samlet dødelighet av undermåls fisk. En slik regulering må imidlertid følges opp med kontroller på havet, og justeres om nødvendig. Et alternativ til maskeøkning vil være større kontrollinnsats på havet, og stenging av områder med for mye undermåls fisk.

Figur 5. Seleksjonskurver for uer (*Sebastes sp*) for hhv 100 mm og 130 mm maskevidder i trål basert på Herrmann m.fl. (2012).

Referanse

Herrmann, B., M. Sistiaga, K. N. Nielsen, and R. B. Larsen. 2012. Understanding the size selectivity of redfish (*Sebastes* spp.) in North Atlantic trawl codends J. Northw. Atl. Fish. Sci., 44: 1–13. doi:10.2960/J.v44.m680